

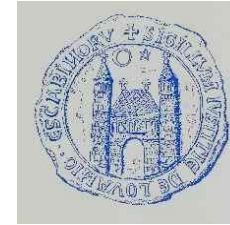
Ons Medelid PAUL MARIEN - oud-leraar schilderen van de kunstacademie te Leuven - meldt ons met vreugd zijn [WEBSITE](http://www.paulmarien.com)-adres www.paulmarien.com waarop men een belangrijk deel van zijn oeuvre kan raadplegen. Je kan hem een berichtje zenden op zijn e-mailadres info@paulmarien.com. Een bezoekje aan zijn atelier Brouwersstraat 127, Leuven kan ook mits afspraak. 016 / 20.67.78. Een staaltje van zijn kunst en kunnen, getiteld Dageraad, tonen we hier in een heel bescheiden formaat (het origineel hiervan meet 48x38cm)

VOORNAAMSTE HISTORISCHE ELEMENTEN	OVERZICHT OP HET PLAN JOBARD 1825
De Dijle en het 'Rinc-water'	Familie Ratteman 'poort' en 'hof' met restanten van een 'Steen'
St.-Barbarakapel, Godshuis, de School en het Geuzenkerkhof	Brouwerijen 'Den Tempst en de Vier Hespren'
Minderbroedersklooster en de Boerenbond	Relicten van interessante objecten en gebouwen
De Vikingen	LHG LEUVEN HISTORISCH GENOOTSCHAP vzw R. Camartinio, J. Devos, L. Gallie, R. Kuis, P. Roemans, F. Ruyssen

Kunst in de steigers
St.-Jacobskerk en Kostershuis

Vernissage vrijdag 12 september 2007 vanaf 18.00 tot 21.00
Zaterdag 13 en zondag 14 oktober 2007 van 10.00 tot 18.00
Geleide bezoeken om 14.00 en 16.00
vzw De Hulster - vzw Walden - Beschut wonen
Kruisstraat 1 - 3000 Leuven

KUNST IN DE STEIGERS
Zoals verleden jaar biedt de vzw De Hulster en vzw Walden – Beschut wonen en talrijke medewerkers dit initiatief aan. Deze Kunsttentoonstelling met rondleiding en optredens gaat door in de oude Sint-Jacobskerk op 12-13-14 oktober. Vrijdag de 12de vernissage van 18u tot 21u! Zaterdag en zondag van 10u tot 19u. Toegang gratis. Tevens een unieke gelegenheid om de oude Sint-Jacobskerk nog eens van binnen te verkennen. Hartelijk Welkom.

**Leuvens
Historisch
Genootschap vzw**

België - Belgique
P.B.
3000 Leuven 1
2 / 2540

van vikingkamp tot barbarahof

21 SEPTEMBER 2007 TWEEBRONNEN LEUVEN

Een hoop archeologie of hoopvolle archeologie
Van Vikingkamp tot Barbarasite
Van Minderbroeders tot Boerenbond
St.-Barbarakapel tot Geuzenkerkhof
Van Rincwater, Brouwerijen en Rattemanspoort
Suggesties voor ontsluiting relictten in situ
De Parkabdij

Rede uitgesproken door Paul Reekmans, voorzitter van het LHG, op 21 september 2007 ter gelegenheid van het salon 'van Vikingkamp tot Barbarasite'

Geachte leden en genodigden,

Dit is het derde salon waarop het bestuur van het LHG haar leden uitnodigt. Het eerste salon kreeg als titel 'Het Fochplein, een onafgewerkte plek'. U werd toen uitgenodigd bij het bespreken van de aanleg van het busstation aan het Fochplein. De plek blijft nog even 'onafgewerkt'. Men is wellicht nog op zoek naar een andere naam voor het plas Fosj? Dat vraagt wel wat tijd.

Het tweede salon werd gepresenteerd onder de noemer 'Leuven tussen Markt en Biest'. Het werd een virtuele wandeling langs de oude, nog overblijvende gevels van de Brusselsestraat met als orgelpunt de Biestpoort en het fameuze project 's Hertogendal'. Dit project werd voorlopig in de koelkast gestopt. We hopen dat een historisch onderzoek nieuwe perspectieven zal geven.

Het onderwerp van ons derde salon vandaag ligt zeer gevoelig. Het gaat om een plaats, pal in het historisch centrum van de stad, waarvan onze leermeesters en ook onze collega's archeologen steeds op het belang wezen: hier ligt de kern van de oorsprong van de stad. Zo wisten we dat van de professoren Lemaire en Mertens. Zo raadden ons hun opvolgers de professoren Provoost en Lodewijckx.

We voelden ons dan ook van bij het begin betrokken bij het project. Herlees maar eens onze reactie in de Nieuwsbrief van december 2005 (we zijn nu bijna december 2007). In onze nieuwsbrief van maart 2006 formuleerden we belangrijke aandachtspunten, die we eerder aan het stadsbestuur hadden laten weten.

Toen we de plannen van het project onder ogen kregen, vonden we het noodzakelijk om een aantal aandachtspunten duidelijk naar de stad toe te formuleren. We sommen ze op zoals ze te lezen staan in de Nieuwsbrief daareven vermeld.

Het mag vooraf gezegd en we drukken er nogmaals op dat we als LHG met enthousiasme vernamen dat de Barbara-parking eindelijk een waardige opwaardering zou krijgen als woonzone.

Een eerste aandachtspunt gold het geplande 8 verdiepingen tellende gebouw. Dit was nu echt niet wat daar mocht verwacht worden, nl. een harmonieuze integratie van oud en nieuw in een historische kern. Naar onze mening werd het karakter van de site, bedoeld als een Barbara-“hof” niet gediend met een toren, van waarop de bevoordeelde bewoners neerkijken op het vulgus pecus van het neerhof. Er worden regelmatig in het historisch centrum intra muros van veel steden en ook in Leuven plannen voor hoogbouw om die reden afgekeurd. We herhalen dat in het geval van een maatschappelijke betekenis of symboolwaarde, zulke bakens een juiste plaats kunnen vinden, zelfs in een historische binnenstad.

Bestaande situatie

Project met torengedouw

Zicht Rattemanspoort

Een tweede aandachtspunt ging over het kenmerkend zicht vanuit de Rattemanspoort op de Predikherenkerk zou verdwijnen., de oudste gotische kerk van de stad,

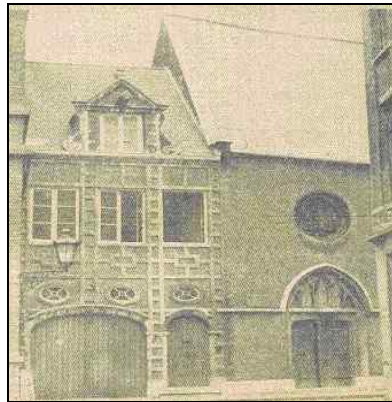
Waarom was dit vroeger zo belangrijk en werd het ooit duidelijk opgenomen in het BPA (Bijzonder Plan van Aanleg)? Het heeft geen zin bestaande bakens als stadsgezicht te doen verdwijnen om er nieuwe meer lucratieve in de plaats te stellen.

Het derde aandachtspunt gold het feit dat vermits het 'Barbarahof' toch een besloten hofje mocht worden, het dan ook overbodig is nog een extra-bruggetje over de Dijle te leggen naar de besloten wijk van de Sint-Annastraat. Het verzorgen van een aangename dwarsverbinding naar het Hertogeneiland via de Minderbroedersstraat en via een op te waarden Drinkwaterstraat/Onze-Lieve-Vrouwstraat zou beter zijn.

De kans om de Dijlewandeling – een waardevol project uit de jaren 70-80 – te verwezenlijken blijft de kern van de zaak. Waarom moet de Dijleoever door de bouw van een woonblok ook hier deels geprivatiseerd worden. Het feit een nieuw pleintje te betrekken bij het water is een positief element. Belangrijker wordt het deze toegankelijkheid te laten doorlopen via de Dijleoever in de beide richtingen. Dit kan enerzijds verder gerealiseerd worden via het nog te ontwikkelen overige deel van het terrein van de Boerenbond langs de Dijle en anderzijds via een aan te leggen pad ter hoogte van het nieuwe bouwblok naast de Dijle aangevuld met een passerelle tegen de bestaande huizen tot in de Drinkwaterstraat. Professor H. Vanderhaegen had, als promotor van de Dijlewandeling, voorzien dat men vanaf het Groot Begijnhof tot buiten de stad langs de Dijle zou kunnen kuieren.

De Dijleoever publiek houden

Het afgebroken Barbarahuis

Een ander punt geldt het slopen van het huis Nève de Mévergnies, Waaistraat 2, een solide woning, daterend van 1848 en een van de laatste voorbeelden van deze periode en opgenomen in de lijst van Monumenten en Landschappen. Wordt Monumenten en Landschappen hier niet au serieus genomen?

In een tijd dat de duurzaamheid zo sterk gepropageerd wordt, zien we dat stevige gebouwen sneller en sneller plaats moeten ruimen voor nieuwe gebouwen, die nog sneller zullen verdwijnen.

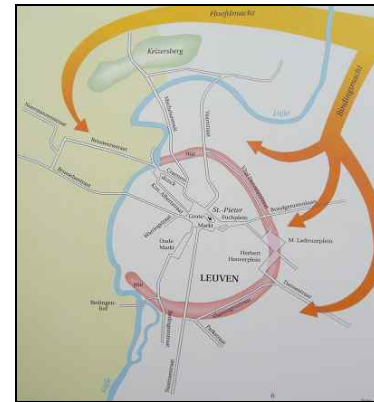
We dachten ook dat het ogenblik zou gekomen zijn om het huis van de Barbarakapel van 1692 weerom in het stadsbeeld te zien verschijnen. Zo was toch overeengekomen met het stadsbestuur de dato 1960.

Het huisje werd in de jaren '60 steen voor steen afgebroken en deze werden gestapeld in de stadsmagazijnen in afwachting van de wederopbouw in betere tijden. Was die hoop niet gewettigd? Of blijft die hoop – als ze er tenminste nog liggen – een hoop?

Het voorgaande resumeert ons pleidooi voor een degelijk Barbaraproject.

Het salon van vandaag kreeg als titel 'van Vikingkamp tot Barbarahof.'

Op de eerste bladzijden van de geschiedenis van Leuven wordt telkens weer gewezen naar de fameuze slag aan de Dijle, waar de Noormannen bloedig werden verslagen door die Duitse prins Arnulf van Karinthië.

Het plan Slag te Leuven- Prof. De Vos

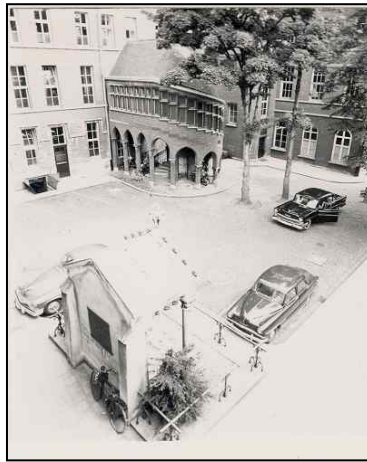
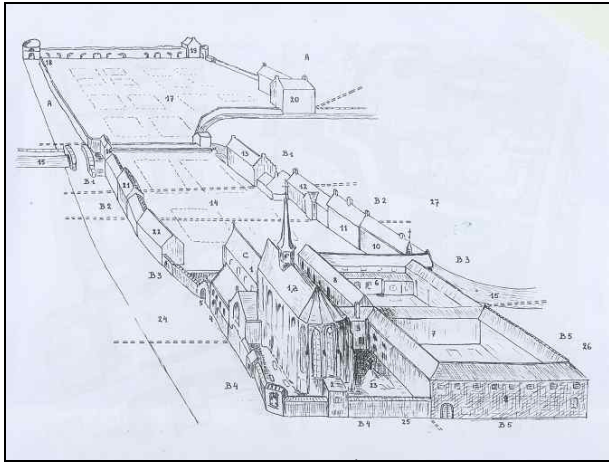
Rattemanspoort met voormalig huis St.-Simon

Het is een historisch feit dat door de abt van Prüm werd gemeld 'in loco dicitur lovanio' en dat in de loop van de geschiedenis werd aangedikt tot een wapenfeit waarbij de Noormannen totaal werden uitgeroeid. Dat reporters de zaken graag wat kleurrijker beschrijven, daar kunnen we van meespreken. Maar de schrik moet er bij de Leuvenaars toch dik ingezeten hebben want eeuwen later bad men nog altijd in de kerken van 'Van de noormannen, pest, oorlog en duren tijd, verlos ons heer.

We zullen het zo dadelijk ook hebben over het verder verloop van de beeldverschuiving van de site, zo bijvoorbeeld waar zich het steen bevond van de eens zo machtige familie Ratteman uit het geslacht van de Vander Calsteren, één van de zeven geslachten die Leuven anderhalf millenium geleden groot zou gemaakt hebben.

We vragen ons nu af wat er met de aangetroffen imposante zandstenen muur, vermoedelijk te dateren uit de 13de eeuw en waarschijnlijk een onderdeel van een Steen, gebeurd is. Hij is wel verdwenen.

We zullen terugblikken op het verdwenen klooster der Minderbroeders, het Franciscushof, de kapel van Sint-Barbara, de scholen voor meiskens en knechtjes, het godshuis der arme vrouwkens, het geuzenkerkhof, waar ook ongedoopte kindjes konden begraven worden of waar ook slachtoffers van de pest werden bijgezet.

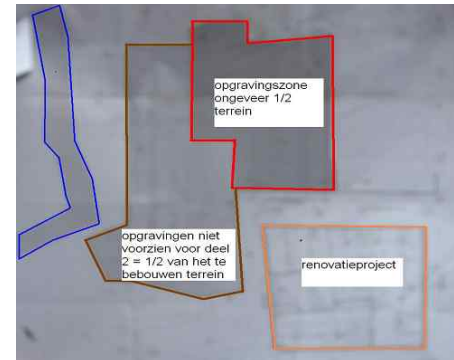
Minderbroedersklooster in de 18de eeuw (L. Van Buyten) St. Franciscushof in de jaren '50

We behandelen de brouwerijen en 'kammen' in de buurt, de Vier Hespens, den Hincxt, den Tempst, en zovele andere kleine en grotere zelfstandige uitbatingen.

De 19de eeuw beleeft het ontstaan van de Boerenbond, waar meer dan een eeuw geleden vele honderden bedienden, niet alleen Leuvenaars, maar ook anderen uit het hele Vlaamse land naartoe gezogen werden om verzekeringspolissen in te schrijven, centjes op spaarboekjes bij te houden en raad te geven aan de landbouwbevolking.

Vandaag schetsen we een beeld van de geschiedenis van de Barbarasite door de eeuwen heen. Het verhaal over de archeologische vondsten laten we over aan de archeologen zelf na hun verder onderzoek.

We kunnen niet nalaten, nu de archeologische opgravingen in situ vandaag beëindigd zijn, vragen te stellen waarop we antwoorden zoeken te vinden.

Aanduiding bouwfasen -zone1=archeologie

Wat is er al gevonden?

Naast bakstenen funderingen van woningen, 4 waterputten, 10 beerputten, een kelder, verschillende kuipen en enkele afvalkuilen werd een imposante zandstenen muur aangetroffen die vermoedelijk te dateren is in de 13de eeuw. Deze muur is waarschijnlijk een onderdeel van een Steen. In die periode werd er hoofdzakelijk met hout gebouwd. Een woning in bak- of natuursteen was een uitzondering en wordt daarom een Steen genoemd.

Infobord door archeologen

1° Welke is de reden **waarom de tweede bouwzone** en volgens ons zeker een even zo belangrijk deel tegen de Dijle gelegen met waarschijnlijk even waardevolle relictten zoals de kapel, het godshuis, de armenschool en het geuzenkerkhof, **niet archeologisch onderzocht mag worden?** Op deze zone geldt toch ook het verdrag van Malta.

2° Welk is de procedure om waardevolle onroerende delen zoals het imposant 13de eeuws muurfragment, omstandig omschreven op het infobord aan de bouwput, te beoordelen en desgevallend **in situ te integreren** en te bewaren?

3° De archeologische opgravingen in de afgebakende zone zijn met zorg gebeurd. En we mogen volgens de aspiratie van de eigenaars-opdrachtgevers een deugdelijk verslag verwachten. De vraag blijft echter: **wat blijft er van dit alles tastbaar over?** We zouden het jammer vinden dat de relictten voor de buitenwereld verloren gestockeerd worden op museumzolders of -kelders. Wij als Leuvenaars vinden het beter goed geselecteerde en markante voorwerpen te integreren in het nieuwe project. Hierover hebben we als LHG suggesties overgemaakt aan de eigenaars die we graag toelichten op het einde van de presentatie.

Het is de taak van het LHG om ons historisch erfgoed te bestuderen en te verdedigen, hierover te informeren en een brug te maken tussen kennis en de geïnteresseerde burger. We willen niet in de plaats van de bevoegde instanties optreden, tenzij noodgedwongen, in het geval er geen daadwerkelijke interesse is bij de overheid over het beheer van Leuvens erfgoed. Dan zijn wij als LHG en ook U, toehoorders, verplicht om actie te nemen om achteraf niet te moeten vaststellen dat geruisloos waardevolle dingen zijn verdwenen. Daarom zouden we liever op voorhand willen geconsulteerd worden zodat we ons 'steentje' vooraf kunnen bijdragen.

Het LHG is dankbaar voor de recente contacten en briefwisseling met de afdeling archeologie van de Universiteit, met de dienst Monumenten en Landschappen en met de vertegenwoordigers van de eigenaarsprojectontwikkelaars. Naast het LHG-archief hebben we ook een aantal waardevolle bronnen kunnen benutten, waaronder vooral het Kadoc-Archief, het Stedelijk Archief en de Universiteitsbibliotheek.

We zijn ook gelukkig dat er nu vanuit de stedelijke overheid een schepen van Monumentenzorg word ingezet, en we mochten reeds zijn belangstelling en opvolging ondervinden. Na jarenlange stilte en afbouw van de stedelijke dienst Monumentenzorg en Archeologie geven we de stad onze steun om opnieuw dit veld te willen betreden, zoals vele andere steden dit doen. We denken hierbij aan Gent en Antwerpen. Dichterbij neemt de Stad Mechelen het voortouw in de monumentenzorg en archeologie door op dit terrein een vijftien man sterke ploeg in te zetten. Een voorbeeld voor Leuven om van te dromen of om na te volgen.

Met dit gegeven voor ogen kan de 'hoop vol archeologie' terug een begin van een 'hoopvolle archeologie' worden in onze Stad.

In de presentatie van vanavond wordt eerst het boeiende verhaal gebracht van 'Vikingen tot Barbarahof' en van 'Minderbroeders tot Boerenbond' door Leo Galicia.

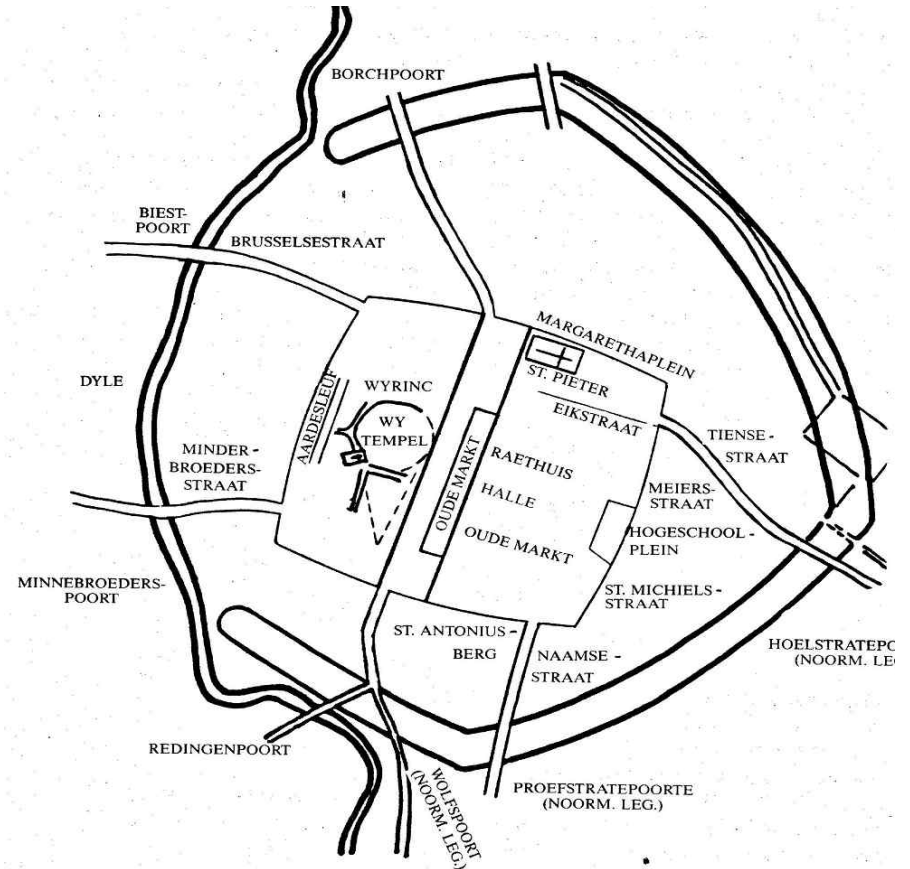
Van de 'St.-Barbarakapel, Godshuis, St.-Barbaraschool en Geuzenkerkhof', en vervolgens van 'Rincwater, Brouwerijen, en de Rattemanspoort' zal Paul Ryjcken ons het verhaal brengen.

Hoe we gevonden archeologische fragmenten en relictten zouden kunnen integreren in deze site leg Ramon Kenis ons uit.

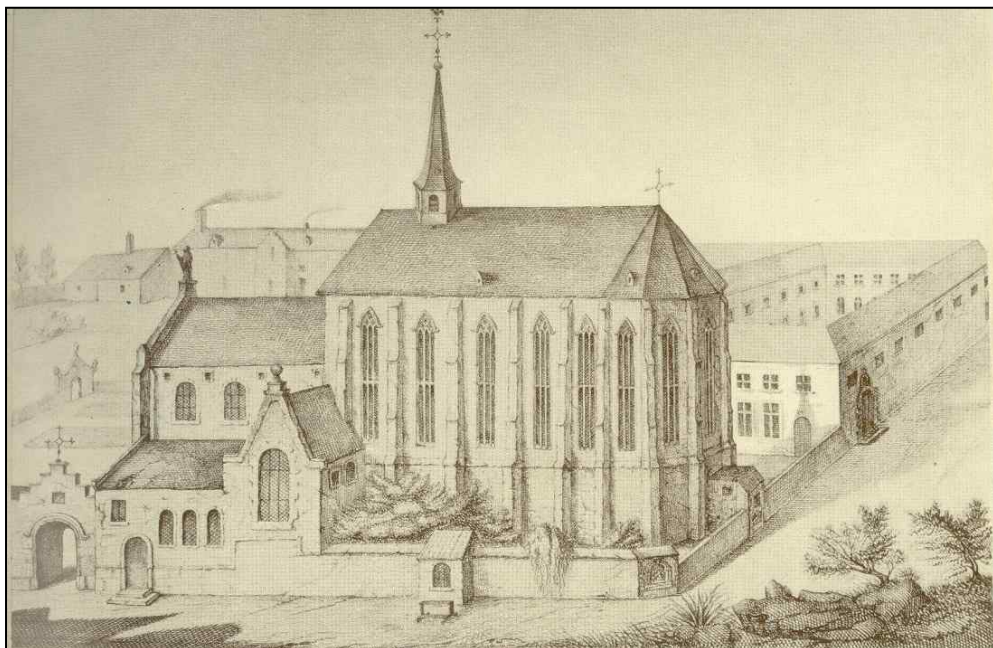
We geven nu graag het woord aan de gastsprekers van het LHG.

Inleiding uitgesproken door Paul Reekmans, voorzitter LHG, op 21 september 2007 ter gelegenheid van het salon 'van Vikingkamp tot Barbarasite'

LEUVEN VOORJAAR 892 – VIKINGKAMP UIT 884-885 MET INGEBOUWDE VERSCHANSING UIT 892 VOLGENS GODFRIEDSTRUCTUUR (M. MESDAGH)

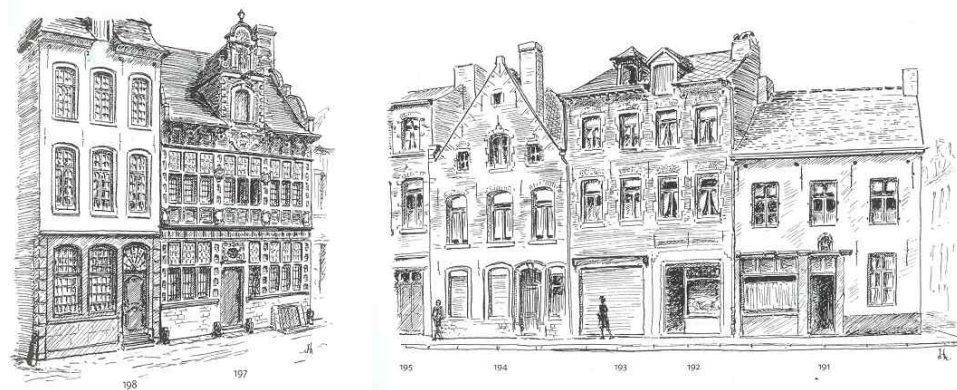
Kampplaats Vikingen in Trelleborg (Denemarken)

Minderbroederklooster gebouwd tussen 1525-1533 Louvain Monumentale E. Van Even 1860

Minderbroederstraat met toegangspoort Belgische Boerenbond rond 1887 – archief Kadoc

Parisstraat tussen Minderbroederstraat en St.-Barbarastraat vóór de afbraak van 1975
Tekeningen door J. Halfants

Zicht St. Barbarastraat met in het midden de School, voor de afbraak in 1957- archief Kadoc

Opravingen midden 2007 met muurfragmenten, putten, en...? door Examino (archief-SAL)